

DOZNAJEMO Varaždinka dr. sc. Martina Đuras Gomerčić sa Zavoda za anatomiju, histologiju i embriologiju Veterinarskog fakulteta u Zagrebu štiti ugrožene morske sisavce

Dobre dupine Jadrana svi moramo čuvati

Samo jedan od ukupno 250 jedinki dobrog dupina koji žive u hrvatskom dijelu Jadranskog mora, a koji je ove godine snimljen u šibenskom akvatoriju

Istraživačka brodnica i terenski rad u moru kod Šibenika...

...prati se pojavnost i određuje broj dobrih dupina

Od 1990. godine do danas bilo je pet slučajeva namjernog ubijanja dupina, a zadnji se dogodio prošlo ljeto uz obale Istre gdje je dobar dupin napucan harpunom - doznali smo od naše sugrađanke

Piše: IRENA HARAČI PINTARIĆ
iharaci@regionalni.com

Svaki put kad dobije dojavu o nasukanom ili ozlijeđenom dupinu, ekipa Veterinarskog fakulteta, u kojoj su doc. dr. sc. Martina Đuras Gomerčić i njezin suprug dr. sc. Tomislav Gomerčić te suradnici, odmah izlazi na teren. Jer nasukanoj i ozlijeđenoj životinji može se pružiti pomoć samo ako stigne pravodobno. No malo je onih koji znaju da je doc. dr. sc. Đuras Gomerčić, 36-godišnja znanstvenica, istraživačica i docentica Zavoda za anatomiju, histologiju i embriologiju Veterinarskog fakulteta Varaždinka, koja se za vrijeme studentskih dana, 1998. godine, uključila u znanstveno-istraživački projekt zaštite morskih sisavaca Jadranskog mora, a dvije godine kasnije, nakon što je diplomirala, na fakultetu je nastavila raditi kao znanstveni novak.

Rijetke medvjedice
- Oduvijek su me zanimale divlje životinje, pa sam se bez puno razmišljanja uključila u istraživanje morskih sisavaca. Oni su mi posebno zanimljivi jer su razni aspekti njihove biologije fascinantni, od evolucije, morfologije, fiziologije do njihovog ponašanja.

Glavni cilj znanstveno-istra-

U skupinama žive ženke dupina, mužjaci - samuju

- Smatram da se dupini, posebno vrsta dobrih dupina koja nastanjuje Jadran može smatrati inteligentnom vrstom jer pokazuje dvije osobine: jedna je ta da se lako prilagođava okolišu, a druga da svoje iskustvo prenosi na sljedeće generacije. Ovo zadnje moguće je jer živi u skupinama koje čine

uglavnom ženke i to po tri generacije, od baka do unuka. Mužjaci ostaju s majkama do spolne zrelosti koju stječu oko sedme godine, kada napuštaju skupinu i žive samotno ili u manjim skupinama s jednim ili dva mužjaka - otkrila je doc. dr. sc. Martina Đuras Gomerčić.

živačkog projekta "Zdravstvene i biološke osobitosti populacija morskih sisavaca u Jadranu" je sustavno praćenje morskih sisavaca u Jadranu u svrhu njihovog očuvanja u njihovom staništu, što nije samo moralno pitanje, nego je važno zbog očuvanja zdravlja morskih staništa - doznajemo od doc. dr. sc. Đuras Gomerčić.

Od mlade varaždinske znanstvenice sa zagrebačkom adresom doznajemo da su nekad Jadransko more nastanjivale čak tri vrste morskih sisavaca: obični dupin, sredozemna medvjedica i dobar dupin. Danas redovito nalazimo samo dobrog dupina, koji je

zakonom zaštićena životinjska vrsta i ugrožen je. Dosadašnja istraživanja pokazuju da je broj dobrih dupina u hrvatskom dijelu Jadranskog mora stabilan u zadnjih 10-ak godina i kreće se oko 250 jedinki. Sredozemna medvjedica smatra se izumrlom, iako u zadnjih nekoliko godina u bilježimo pojedina viđenja, a pretpostavlja se da je riječ o životinjama koje su došle iz Jonskog mora s obzirom na to da nemamo vlastitu populaciju. Od ostalih vrsta koje znaju često "zalutati" u Jadran su plavobijeli dupin i glavati dupin, a rjeđe krupnozubi dupin i veliki sjeverni kit - otkrila je

ubijanje, ozljeđivanje i uznemiravanje svih morskih sisavaca te njihovo držanje u zatočeništvu je kažnjivo

OSOBNOST Doc. dr. sc. Đuras Gomerčić Veseli me što svoje znanje mogu prenijeti studentima

- Moja sklonost prema prirodi oduvijek je bila izrazito jaka, a u trenutku upisa studija veterina mi se činila idealnom kombinacijom biologije, medicine i zaštite okoliša. Rad na fakultetu izrazito je kreativan, pruža mi razne mogućnosti i suradnje, a važno mi je spoznaje prenijeti dalje u sklopu nastave i mentorstva - otkriva doc. dr. sc. Martina Đuras Gomerčić. Uz nastavni angažman na Veterinarskom fakultetu i uz rad u projektu zaštite morskih sisavaca Jadranskog mora, naša sugrađanka sudjelovala je i u međunarodnim projektima.

Članica je European Cetacean Society, The Society of Marine Mammalogy te jedna od osnivačica Udruge za zaštitu prirode "Val".

Tijekom svog školovanja usavršavala se i na brojnim veterinarskim klinikama u inozemstvu, a dosad je sudjelovala i izlagala na brojnim znanstvenim i stručnim

Ovako izgleda rad na terenu

skupovima u Hrvatskoj i diljem svijeta. S obzirom na to da joj je i suprug znanstvenik, istraživač i asistent zagrebačkog Veterinarskog fakulteta, doc. dr. sc. Đuras Gomerčić priznaje kako se njezino slobodno vrijeme puno isprepliće s poslom koji voli.

- Tomislav i ja zajedno vodimo istraživanja i rad u istoj struci smatram prednošću. Puno je jednostavnije uskladiti sve obaveze, a i donositi važne odluke vezane uz projekt - otkriva. Rodni grad nije zaboravila. Zajedno sa suprugom i dvije djevojčice, Anom i Dunjom te ravnopravnim članom njihove obitelji, psom Likom, u Varaždin dolazi nekoliko puta mjesečno.

- Za rodni grad sam jako vezana jer tu žive moji roditelji te sestra s obitelji i drage prijateljice. Zapravo, ne smatram da sam ikad iz Varaždina i otišla - zaključila je doc. dr. sc. Đuras Gomerčić.

dujemo. Nažalost, počinjala je teško naći jer ubijenu životinju nađemo nekad i nekoliko tjedana nakon usmrćivanja - doznajemo od doc. dr. sc. Đuras Gomerčić.

Od početka praćenja smrtnosti morskih sisavaca u Hrvatskoj počela se graditi i mreža dojavlivača, pa svaki takav slučaj građani mogu prijaviti njoj (095/9022613) ili njezinom suprugu (095/9022610).

- Rezultat svega toga je da se danas možemo pohvaliti s izvanrednom vezom između svih nadležnih institucija, od Ministarstva kulture, Državnog zavoda za zaštitu prirode, Veterinarskog fakulteta, Centra za obavješćivanje i spašavanje, do policije. Dojave nam

dolaze i neposredno od nalaznika, lokalnih stanovnika, ali i turista. Tijekom godine primimo u prosjeku 17 dojava o nalazu mrtvih životinja i desetak dojava o susretima s živim dupinima. Ta opažanja sustavno bilježimo i dostupna su javnosti na internetskoj stranici <http://crodolphins.vef.hr> - doznajemo od doc. dr. sc. Đuras Gomerčić.

Sve je zanimljivo

No nisu samo dupini u središtu zanimanja mlade znanstvenice. To potvrđuje i njezin posao na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu gdje, uz niz kolegija, drži praktični dio nastave "Anatomije domaćih životinja s organogenezom i

ili III", a predaje i izborni kolegij "Osobitosti lokomocijskog aparata konja".

- Puno se bavim tjelesnom

17 dojava o nalazu mrtvih i desetak dojava o susretima s dupinima godišnje

građom domaćih i divljih životinja te me uvijek iznova oduševljavaju anatomske strukture koje istražujem. Ne moraju to biti egzotične jedinke, uvijek nađem nešto zanimljivo i u psa, konja ili svinje - otkrila je Varaždinka.

Doc. dr. sc. Đuras Gomerčić sa studentima veterine koji su uključeni u istraživanja morskih sisavaca

IZDVOJENO Korak više u zaštiti dupina i morskih sisavaca Jadrana Centar za istraživanje i zaštitu

Istraživanja koja se provode na Veterinarskom fakultetu vezana uz zaštitu morskih sisavaca Jadrana novčano podupiru Ministarstvo kulture, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, njemačka udruga "Gesellschaft zur Rettung der Delfine" te brojni građani.

- Godišnji proračun naših istraživanja iznosi u prosjeku oko 100.000 kuna i u okviru toga određuje se koja će se istraživanja i u kojoj mjeri provoditi - otkrila je doc. dr. sc. Martina Đuras Gomerčić.

Budući da je javnost slabo informirana o važnosti zaštite morskih sisavaca, 2004. godine osnovana je i udruga "Val" (www.val-nature.hr), kojoj je jedan od glavnih projekata osnivanje Centra za istraživa-

nje i zaštitu morskih sisavaca. - Sva dosad prikupljena sredstva, uglavnom iz inozemstva, uložena su u rekonstrukciju objekta na otoku Molatu gdje bi već ove godine trebao biti otvoren edukativni i istraživački centar dostupan znanstvenicima i građanima - najavila je naša sugrađanka. Želite li Udruzi "Val" pomoći u projektima i zaštiti dupina te drugih morskih sisavaca Jadrana, možete to učiniti uplatom na bankovni račun čiji je broj: 2402006-1100402833 otvoren pri Erste banci.

Obrađa lešina dupina krajem prošle godine na Dugom otoku

Dobri dupin napucan harpunom ove godine u moru oko Istre

Obrađa lešine dupina na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu